

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 53/12
Λουξεμβούργο, 2 Μαΐου 2012

Απόφαση στην υπόθεση C-406/10
SAS Institute Inc. κατά World Programming Ltd

Οι λειτουργικές δυνατότητες ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή και η γλώσσα προγραμματισμού δεν είναι δυνατό να προστατεύονται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας

Ο λήπτης της αδειάς χρήσεως ενός προγράμματος έχει, κατ' αρχήν, το δικαίωμα να παρατηρεί, να μελετά ή να δοκιμάζει τη λειτουργία του προγράμματος αυτού, προκειμένου να εντοπίσει τις ιδέες και τις αρχές στις οποίες αυτό στηρίζεται

Η εταιρία SAS Institute Inc. ανέπτυξε το σύστημα SAS, ένα ολοκληρωμένο σύνολο προγραμμάτων το οποίο παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να εκτελούν εργασίες επεξεργασίας και αναλύσεως δεδομένων, ιδίως στατιστικές αναλύσεις. Το βασικό συστατικό στοιχείο του συστήματος SAS καλείται Base SAS. Παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα καταρτίσεως και εκτελέσεως προγραμμάτων εφαρμογής (γνωστών επίσης ως «scripts»), γραμμένων στη γλώσσα προγραμματισμού SAS, τα οποία καθιστούν δυνατή την επεξεργασία των δεδομένων.

Η εταιρία World Programming Ltd (WPL) θεώρησε ότι θα υπήρχε ζήτηση στην αγορά για ένα εναλλακτικό λογισμικό ικανό να εκτελεί προγράμματα εφαρμογής γραμμένα στη γλώσσα SAS. Ως εκ τούτου, δημιούργησε το World Programming System (WPS). Το τελευταίο αναπαράγει μέρος των λειτουργιών των συστατικών στοιχείων SAS, υπό την έννοια ότι, πλην μερικών ήσσονος σημασίας εξαιρέσεων, η WPL επιχείρησε να διασφαλίσει ότι οι ίδιες εντολές (εισαγωγές δεδομένων στο σύστημα) θα συνεπάγονταν τα ίδια αποτελέσματα (παραγωγές δεδομένων). Τούτο θα παρείχε τη δυνατότητα στους χρήστες του συστήματος SAS να εκτελούν στο «World Programming System» τα scripts που δημιούργησαν για να χρησιμοποιούν με το σύστημα SAS.

Για τη δημιουργία του προγράμματος WPS, η εταιρία WPL αγόρασε νομίμως αντίγραφα της προοριζόμενης για εκμάθηση εκδόσεως του συστήματος SAS, τα οποία παρέχονταν κατόπιν λήψεως αδειάς κατά την οποία τα δικαιώματα του λήπτη περιορίζονταν σε μη παραγωγικούς σκοπούς. Η WPL χρησιμοποίησε και μελέτησε τα προγράμματα αυτά για να κατανοήσει τη λειτουργία τους, αλλά τίποτε δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η WPL είχε πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα των συστατικών στοιχείων SAS ή ότι αντέγραψε τον κώδικα αυτόν.

Η SAS Institute άσκησε αγωγή ενώπιον του High Court of Justice (Ηνωμένο Βασίλειο) ζητώντας να διαπιστωθεί ότι η WPL αντέγραψε τα εγχειρίδια και τα συστατικά στοιχεία του συστήματος SAS, προσβάλλοντας τα δικαιώματά της πνευματικής ιδιοκτησίας και παραβαίνοντας τους όρους της αδειάς της εκδόσεως εκμαθήσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το High Court ερωτά το Δικαστήριο ως προς το περιεχόμενο της νομικής προστασίας που παρέχει το δίκαιο της Ένωσης στα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και, ιδίως, αν η προστασία αυτή καλύπτει τις λειτουργικές δυνατότητες και τη γλώσσα προγραμματισμού.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι η οδηγία για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών¹ επεκτείνει την προστασία που παρέχει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας σε κάθε μορφή εκφράσεως της προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή². Αντιθέτως, οι ιδέες και οι αρχές στις οποίες

¹ Οδηγία 91/250/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 1991, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (ΕΕ L 122, σ. 42).

² Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace.

στηρίζεται οποιοδήποτε στοιχείο προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, περιλαμβανομένων και εκείνων στις οποίες στηρίζονται τα συστήματα διασυνδέσεώς του, δεν προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας βάσει της οδηγίας αυτής.

Ως εκ τούτου, μόνον η έκφραση των ιδεών και των αρχών αυτών πρέπει να προστατεύεται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Το αντικείμενο της προστασίας που παρέχει η οδηγία 91/250 αφορά το πρόγραμμα σε όλες τις μορφές εκφράσεώς του, οι οποίες επιτρέπουν την αναπαραγωγή του σε διάφορες γλώσσες προγραμματισμού, όπως ο πηγαίος και ο αντικειμενικός κώδικας.

Βάσει των σκέψεων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι **ούτε οι λειτουργικές δυνατότητες ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή ούτε η γλώσσα προγραμματισμού** και ο μορφότυπος αρχείων δεδομένων που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή για την εκμετάλλευση ορισμένων λειτουργιών του **συνιστούν μορφή εκφράσεως**. Ως εκ τούτου, **δεν προστατεύονται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας**.

Συγκεκριμένα, η παραδοχή ότι η λειτουργική δυνατότητα προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί, αυτή καθαυτήν, να τύχει προστασίας με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας θα συνεπαγόταν τη δυνατότητα μονοπωλήσεως των ιδεών, εις βάρος της τεχνικής προόδου και της βιομηχανικής αναπτύξεως.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι, αν ένας τρίτος αποκτήσει μέρος του πηγαίου κώδικα ή μέρος του αντικειμενικού κώδικα που αφορά τη γλώσσα προγραμματισμού ή τον μορφότυπο αρχείων δεδομένων που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο ενός προγράμματος και δημιουργήσει, με τη βοήθεια του κώδικα αυτού, παρόμοια στοιχεία στο δικό του πρόγραμμα, η συμπεριφορά αυτή είναι δυνατό να απαγορευθεί από τον δημιουργό του προγράμματος. Εν προκειμένω, από τις εξηγήσεις του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι η WPL δεν είχε πρόσβαση στον πηγαίο ούτε στον αντικειμενικό κώδικα του προγράμματος της SAS Institute και δεν προέβη σε αντίστροφη μεταγλώττιση του αντικειμενικού κώδικα του προγράμματος αυτού. Μόνο χάρη στην παρατήρηση, τη μελέτη και τη δοκιμή της συμπεριφοράς του προγράμματος της SAS Institute, η WPL αναπαρήγαγε τις λειτουργικές δυνατότητες του προγράμματος αυτού, χρησιμοποιώντας την ίδια γλώσσα προγραμματισμού και τον ίδιο μορφότυπο αρχείων δεδομένων.

Δεύτερον, το Δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι, κατά την οδηγία για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, ο αγοραστής μιας αδειάς χρήσεως λογισμικού έχει το δικαίωμα να παρατηρεί, να μελετά ή να δοκιμάζει τη λειτουργία του προγράμματος, προκειμένου να εντοπίσει τις ιδέες και τις αρχές στις οποίες στηρίζεται οποιοδήποτε στοιχείο του προγράμματος. Κάθε συμβατική ρήτρα η οποία είναι αντίθετη προς το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη. Αφετέρου, ο εντοπισμός των εν λόγω ιδεών και αρχών μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των πράξεων που επιτρέπει η άδεια.

Κατά συνέπεια, ο φορέας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή δεν μπορεί να εμποδίσει, επικαλούμενος τη σύμβαση για τη χορήγηση αδειάς, την εκ μέρους του λήπτη της αδειάς αυτής παρατήρηση, μελέτη και δοκιμή της λειτουργίας του προγράμματος αυτού, προκειμένου να εντοπίσει τις ιδέες και τις αρχές στις οποίες στηρίζονται όλα τα στοιχεία του ως άνω προγράμματος, όταν διενεργεί τις πράξεις που καλύπτονται από την άδεια αυτή, καθώς και τις πράξεις φορτώσεως και εκτελέσεως που είναι αναγκαίες για τη χρήση του προγράμματος και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θίγει τα αποκλειστικά δικαιώματα του φορέα του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του εν λόγω προγράμματος.

Επιπλέον, κατά το Δικαστήριο, το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν προσβάλλεται όταν, όπως εν προκειμένω, το πρόσωπο που έλαβε νομίμως άδεια δεν είχε πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά περιορίστηκε στην παρατήρηση και τη δοκιμή του προγράμματος αυτού, προκειμένου να αναπαραγάγει τις λειτουργικές του δυνατότητες σε ένα δεύτερο πρόγραμμα.

Τέλος, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αναπαραγωγή, σε ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή ή σε εγχειρίδιο χρήσεως του προγράμματος αυτού, ορισμένων στοιχείων που περιγράφονται στο εγχειρίδιο χρήσεως άλλου προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή

προστατευόμενο από το δικαίωμα του δημιουργού συνιστά προσβολή του δικαιώματος αυτού επί του τελευταίου εγχειριδίου, αν τα εν λόγω αναπαραγόμενα στοιχεία συνιστούν την αναπαραγωγή της εκφράσεως της προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού του εγχειριδίου.

Συναφώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι, εν προκειμένω, οι λέξεις-κλειδιά, η σύνταξη, οι εντολές, οι συνδυασμοί εντολών, οι επιλογές, οι προεπιλογές καθώς και οι επαναλήψεις αποτελούνται από λέξεις, από αριθμούς ή από μαθηματικές έννοιες τα οποία, θεωρούμενα μεμονωμένως, δεν αποτελούν καθεαυτά προσωπική πνευματική εργασία του δημιουργού του προγράμματος αυτού. Μόνο μέσω της επιλογής, της διευθετήσεως και του συνδυασμού των λέξεων, των αριθμών ή των μαθηματικών εννοιών αυτών καθίσταται δυνατό στον δημιουργό να εκφράσει το δημιουργικό του πνεύμα με πρωτότυπο τρόπο.

Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει αν τα στοιχεία των οποίων η αναπαραγωγή προβάλλεται στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστούν την έκφραση της προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού του εγχειριδίου χρήσεως του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, πνευματική εργασία που προστατεύεται με το δικαίωμα του δημιουργού.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582